

DET KONGELIGE
FINANSDEPARTEMENT

Finansministeren

Stortingets presidentskap
Ekspedisjonskontoret
0026 OSLO

Deres ref

Vår ref
17/4647 -

Dato
20.11.2017

Svar på spørsmål nr. 212 fra stortingsrepresentant Ruth Grung

Jeg viser til brev av 9. november 2017 fra Stortingets presidentskap, vedlagt spørsmål til skriftlig besvarelse fra stortingsrepresentant Ruth Grung:

«Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til skriftlig besvarelse til fiskeriministeren:

Ber om en oversikt over særskatter/særavgifter fordelt på hovednæringer som fiskeri, havbruk, petroleum, rederivirksomhet, landbasert industri, privat tjenesteyting osv. Ber om størrelsen på avgiftene/skattene for den enkelte virksomhet, men også akkumulert og sett opp mot den totale andelen av verdiskaping de enkelte virksomheter står for og antall sysselsatte/årsverk.»

Fiskeriministeren har bedt meg besvare spørsmålet.

Oversikt over særskatter/særavgifter

Det er i utgangspunktet få særskatter knyttet til enkeltsektorer. I svaret er det lagt vekt på de spesielle skattesystemene vi har i petroleumssektoren, kraftsektoren og utenriks sjøfart.

Petroleumssektoren og kraftsektoren utnytter en begrenset naturressurs som gir opphav til en ekstraordinær høy avkastning (grunnrente). Det er felleskapet som eier disse naturressursene, og det er derfor rimelig at en del av den ekstraordinære avkastningen tilfaller felleskapet. I tillegg til ordinær selskapskatt, er det derfor innført en særlig beskatning av grunnrenten i hhv. petroleums- og kraftsektoren.

Vannkraftsektoren betaler i tillegg naturressursskatt, konsesjonsavgift og konsesjonskraft. Naturressursskatten er fradragsberettiget krone for krone mot utliknet fellesskatt til staten, og

eventuelt ubenyttet fradrag kan framføres med rente. Naturressursskatten er derfor ikke en effektiv skatt på selskapene, men omfordeler skatt fra staten til kommuner og fylkeskommuner med kraftverk. Kraftforetakene må også betale konsesjonsavgift og avstå konsesjonskraft til en fastsatt lav pris til kommunene.

Rederiskatteordningen er en frivillig ordning, og selskapene kan selv bestemme om de vil være innenfor eller utenfor ordningen og hvor lenge. Selskaper innenfor rederiskatteordningen betaler skatt basert på tonnasjen på selskapets skip i stedet for skatt på overskudd.

Tabell 1 nedenfor viser fordelingen av særskattene for over tid. I oppstillingen er det sett bort fra ordinær selskapsskatt, eiendomsskatt, konsesjonskraft og konsesjonsavgift. Det er videre sett bort fra CO₂-avgifter, kvoteplikt og gebyrer.

Tabell 1. Særskatter. Mill kroner

	Særskatt (petroleum)	Tonnasje- skatt (sjøfart)	Grunnrente- skatt (vannkraft)	Naturressurs- skatt ¹⁾ (vannkraft)
2003	60 098	75	1 646	1 546
2004	81 973	69	1 330	1 527
2005	116 297	28	2 234	1 551
2006	137 892	26	3 757	1 551
2007	120 041	24	2 635	1 499
2008	159 680	28	5 623	1 557
2009	95 524	28	4 531	1 551
2010	114 464	34	6 704	1 572
2011	146 656	36	5 243	1 564
2012	152 024	39	4 274	1 595
2013	119 008	43	4 939	1 605
2014	95 848	48	4 323	1 607
2015	51 978	46	3 321	1 574

¹⁾ Naturressursskatten er fradragberettiget krone for krone mot overskuddsskatten.

Kilde: SSB og OED.

Tabell 2 viser hvor mye disse særskattene utgjør i prosent av bruttoproduktet i henholdsvis utvinning av olje og gass, utenriks sjøfart og elektrisitets-, gass- og varmforsyning. Brutttoproduktet i en sektor er definert som verdien av produksjonen fratrukket produktinnsatsen. Brutttoproduktet brukes ofte som et mål på verdiskapingen. Brutttoproduktet i en sektor avviker fra skattegrunnlagene for etterskuddspliktige skattytere i de utvalgte næringene.

Tabell 2. Særskatter som andel av bruttoprodukt i næringene²⁾. Prosent

	Særskatt i pst. av brutto- produktet i utvinning av råolje og gass.	Tonnasje- skatt i pst. av brutttoproduktet i utenriks sjøfart	Grunnrente skatt i pst. av brutttoproduktet i elektrisitets-, gass- og varmforsyning.	Natur- ressursskatt ³⁾ i pst. av brutttoproduktet i elektrisitets-, gass- og varmforsyning.
2003	22,0	0,3	4,6	4,3

2004	24,3	0,3	3,8	4,4
2005	26,7	0,1	5,3	3,6
2006	26,9	0,1	7,8	3,2
2007	24,9	0,1	6,3	3,6
2008	25,8	0,1	10,0	2,8
2009	22,4	0,1	9,0	3,1
2010	24,1	0,1	11,4	2,7
2011	24,7	0,2	9,4	2,8
2012	24,2	0,1	7,9	3,0
2013	19,7	0,1	8,7	2,8
2014	17,1	0,2	7,7	2,9
2015	11,6	0,2	6,2	3,0

²⁾ I Nasjonalregnskapet er ikke kraftsektoren (produksjon av kraft) skilt ut som egen sektor, men slått sammen med elektrisitetsforsyning, gass- og varmforsyning. Bruttoproduktet i denne sektoren er derfor høyere enn det som reelt sett tilhører kraftsektoren. Næringskodene (NACE-kodene) for utvinning av olje og gass er 06, NACE-koden for elektrisitets-, gass og varmforsyning er 35 og NACE-koden for utenriks sjøfart er 50.101 og 50.201.

³⁾ Naturressursskatten er fradragsberettiget krone for krone mot overskuddsskatten.

Kilde: SSB og OED.

Tabell 3 viser sysselsettingen målt som heltidsekvivalente årsverk i de tre næringene.

Tabell 3. Årsverk for lønnstakere og selvstendige⁴⁾. 1000 årsverk

	Utvinnning av råolje og naturgass	Elektrisitets-, gass- og varmtvanns forsyning	Utenriks sjøfart
2003	17,7	12,9	40,6
2004	18	12,3	39,3
2005	19,2	11,9	39,1
2006	19,4	12,4	36,8
2007	20,7	12,3	36,9
2008	23	12,8	35,1
2009	24,8	12	34,2
2010	26,4	11,6	31,7
2011	28,3	11,9	32,3
2012	30,1	12,2	34,4
2013	31,4	12,1	34,5
2014	31,5	12,4	34,9
2015	29	12,7	35,4
2016	27,3	12,9	35,1

⁴⁾ I Nasjonalregnskapet er ikke kraftsektoren (produksjon av kraft) skilt ut som egen sektor, men slått sammen med elektrisitetsforsyning, gass- og varmforsyning. Næringskodene (NACE-kodene) for utvinning av olje og gass er 06, NACE-koden for elektrisitets-, gass og varmforsyning er 35 og NACE-koden for utenriks sjøfart er 50.101 og 50.201.

Kilde: SSB

I tillegg til de sektorspesifikke særskattene er det også en rekke *særagifter*, men disse er ikke knyttet til spesifikke sektorer. Særagifter ilegges nærmere bestemte varer og tjenester og er hovedsakelig fiskalt begrunnet. I tillegg kan særagiftene bidra til å prise samfunnets kostnader ved bruk av for eksempel helse- og miljøskadelige produkter. Inntektene fra særagiftene går til statskassen uten noen form for øremerking. De fleste særagifter legges på varer der avgiften betales av produsent og importør. Det er gitt en grundig omtale av særagiftene i Prop. 1 LS (2017-2018) Skatter, avgifter og toll 2018, side 133-165.

Statlig tjenesteproduksjon og myndighetsutøvelse finansieres normalt ved bevilgninger over statsbudsjettet. Enkelte statlige tjenester finansieres imidlertid helt eller delvis av brukerne gjennom *gebyr* eller *sektoravgift*. Gebyrer kan kreves for en klart definert tjeneste overfor betaleren og skal ikke finansiere noe annet eller mer enn kostnaden av tjenesten. Sektoravgifter skiller seg fra gebyrer ved at det ikke er en direkte sammenheng mellom betalingen for og levering av tjenesten, og ved at flere betaler enn de som mottar tjenesten. Det er imidlertid et krav at sektoravgifter avgrenses til den sektoren eller næringen som nyter godt av tjenesten, for eksempel til enhetene innenfor et tilsynsområde. Det er gitt en grundig omtale av sektoravgifter og gebyrer i Prop. 1 LS (2017-2018) Skatter, avgifter og toll 2018, side 179-182.

Med hilsen

Siv Jensen